

PRILOG POZNAVANJU DRVENE SKULPTURE U BLATU I BIOGRAFIJE KIPARA FRANA K(Č)UČIĆA IZ BLATA

Vinicije B. Lupis

UDK: 73.034(210.7Korčula)"16"

73Kučić, F.

Izvorni znanstveni rad

Vinicije B. Lupis

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar

Područni centar Dubrovnik

Autor je ovim radom produbio dosadašnje spoznaje o renesansnom kiparu Franu K(Č)učiću i predložio novu formu prezimena, temeljeći svoju tvrdnju na arhivskim izvorima. Arhivska istraživanja ukazala su na cijeli niz dosad nepoznatih činjenica iz umjetnikova života. Autor je u Blatu prepoznao jedno raspelo i pripisao ga umjetnikovu likovnom opusu, te obradio cijeli niz drvenih skulptura u rasponu od ranog 16. do početka 20. stoljeća u mjestu Blatu. Tijekom terenskog rada u župnoj crkvi Svih Svetih u Blatu, kao i u njegovoj okolici, pronađeno je više dosad nepoznatih drvenih skulptura što ukazuje na njihovu nekadašnju brojnost, ali i na materijalno blagostanje ovog otočnog mjesta.

Nadopune poznavanju biografije renesansnog kipara Frana K(Č)učića iz Blata¹

U znanstvenoj literaturi dosad nije sustavno obrađivana drvena skulptura Blata, poput grada Korčule na istomenom otoku, makar iz njega potječe najstaknutiji umjetnik starijeg razdoblja – Frano K(Č)učić.² Prije sustavne obrade sačuvane drvene skulpture u Blatu, treba obratiti pozornost na umjetnika iz Blata

¹ Autor rada u više je objava koristio inačicu K(Č)učić, a u objavi na temelju arhivskog gradiva definitivno se priklanja obliku prezimena – Kučić (vidi: Vinicije B. Lupis, »O pomorskoj tradiciji Blata i kultovima Gospe od Ruzarija i Gospe Nuncijate«, u: *Blatski ljetopis*, sv. 5., Zagreb, 2014., 121-151; isti, »Nove spoznaje o sakralnoj baštini Blata«, u: *Radovi sa znanstvenog skupa Blato do kraja XVIII. stoljeća*, sv. 3., Blato, 2005., 134-135).

² A. Fazinić, »O nekim baroknim drvenim skulpturama u Korčuli«, u: *Peristil*, 30, Zagreb, 1987., 77-80; ista, »O nekim baroknim drvenim skulpturama u Korčuli«, u: *Korčulanska spomenička i kulturna baština, Korčula*, 2009., 160-163.

– Frana K(Č)učića, koji se u starijoj literaturi nazivao i Lučić, a u suvremenoj hrvatskoj povijesti umjetnosti uobičajilo se pisanje oblika imena Čučić. Ovaj blatski drvorezbar bio je aktivan posljednjih desetljeća 16. i početkom 17. stoljeća. Ujedno to je najznačajnije likovno ime što ga je Blato ikada dalo u svojoj dugoj povijesti. Na temelju dosada posve nepoznate arhivske građe pokušalo se predložiti i drugo čitanje prezimena – Kučić. Kako smo već naveli, sama je grafija prezimena neusklađena. U povjesnoumjetničku literaturu uvodi ga Ljubo Karman u svojoj knjizi *Umjetnost u Dalmaciji XV. i XVI. vijeka*, iz 1933. godine, kao majstora Lučića, a nešto ranije Frano Vučetić u popisu starina iz blatske zbirke Samuely-Kačić 1922. spominje drveni kip svetog Roka visok 45 cm, pripisavši ga »nekom rezbaru Lučiću iz Blata«.³

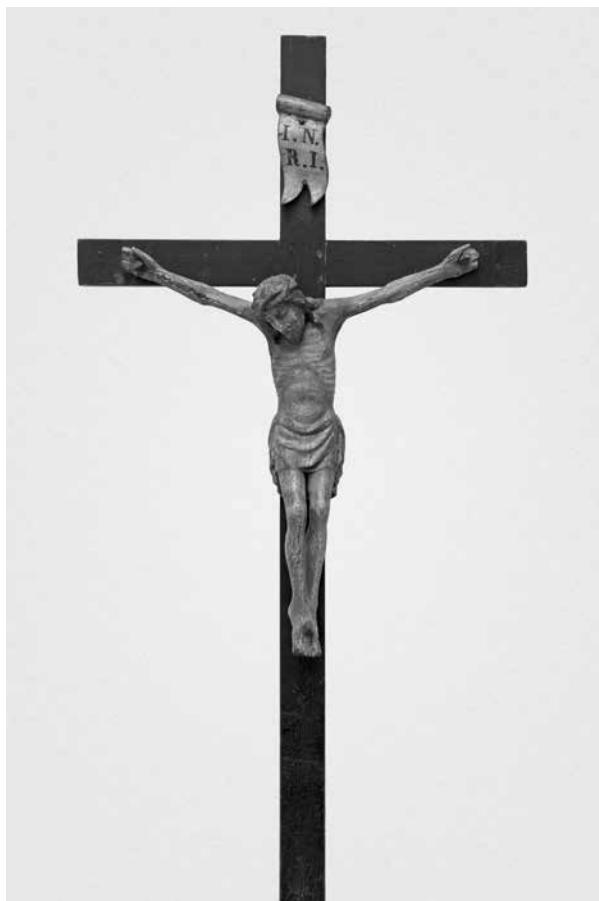
Ljubaznošću potomaka obitelji Samuely-Kačić, gospodina Petra Kalogjere koji unutar obiteljske zbirke i danas čuva ovu umjetninu (v. 45,5 x š.15,3 cm) ustvrdili smo da se radi o kvalitetnom drvenom kipu sv. Roka iz 17. stoljeća. Sv. Roko odjeven je u hodočasničko ruho i hodočasnički šešir širokog oboda, a o pasu ima pripasanu krunicu. Kipu nedostaje lijeva ruka, a desnom otkriva bedro s kužnom ranom. Uz desnu nogu lik je anđela koji desnom rukom pokazuje na ranu. Baza kipa oblikovana je u obliku kontrapostirane volute. Temeljeći sadašnje spoznaje o likovnom opusu blatskog umjetnika Frana K(Č)učića njegovu likovnom izričaju, ne može se naći nikakve likovne sličnosti s dosad prepoznatim umjetninama i potvrditi da se radi o umjetnikovu radu. Odnosno prepoznatljivi morelijanski detalj (visoke jagodice, tvrdi nabori, robusna muskulatura) nije vidljiv na blatskom kipu sv. Roka i on ne pripada Čučićevu opusu.

Kip sv. Jakova iz Opatske riznice u Korčuli, koji se nalazio na istoimenom oltaru, najbliži je komparativni primjer koji je utemeljeno pripisan umjetnikovu likovnom opusu.⁴ Blatski sv. Roko mnogo je kvalitetniji i znatno mekše modelacije. U prilog bi možda išle visoko postavljene jagodice, fizionomijski detalji i oblikovanje nabora, ali zasad možemo hipotetički ovu umjetninu pripisati mletačkom kulturnom krugu.⁵ Djetalnost majstora Franje K(Č)učića prepoznata je

³ V. Kovačić, »Kiparski opus drvorezbara Franje Čučića«, u: *Prijateljev zbornik*, II (Prilozi povijesti umjetnosti Dalmacije (PPUD), 33), Split, 1992., 137-163. Autorica rada objedinila je na jednom mjestu sve spoznaje o kiparevu likovnom opusu, obogativši njegov opus cijelim nizom novih atribucija temeljenih na dugogodišnjem terenskom radu iksusne konzervatorice ponikle u afirmativnoj sredini tadašnjeg Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture u Splitu. Rafiniranim osjećajem za atribuciju, povezavši arhivsku građu i terenski rad, autorica je dala poseban obol osvjetljavanju osobnosti ovog zanemarenog renesansnog kipara formiranog u teškim vremenima mletačko-turskih ratova kada je Dalmacija bila uistinu na koljenima i prijetila joj je posvemašnja osmanlijska okupacija i sudbina grada Bara; D. Tulić, »Kiparski opus Franje Čučića u Korčuli – dva djela manje«, u: *Godišnjak grada Korčule*, 10, Korčula, 2005., 38-43.

⁴ C. Fisković, *Korčulanska katedrala*, Zagreb, 1939., 63-64; A. Fazinić, *Korčulanska spomenička i kulturna baština*, Korčula, 2009., 135; V. B. Lupis, »Beneficij biskupa Vida Ostojića«, u: *Ascendere historiam – Zbornik u čast Milana Kruheka*, Hrvatski institut za povijest, Zagreb, 2014., str. 127-142.

⁵ U obiteljskoj zbirici Petra Kalogjere čuva se više vrijednih sakralnih umjetnina. Prije svega treba spomenuti romanički kapitel (13. st.) (21 x 23,5 x 13 cm) pronađen na području Blata, kvalitetnu kamenu glavu s prikazom muškog lika (17. st.), oštećeni alabastarni kip Bo-

Franjo K(Č)učić, Raspelo, Svi sveti, Blato

gorodice s Kristom (v. 30. x š. 10 cm), nastale u sicilijanskim radionicama 17./18. stoljeća koje su pomorci donosili sa svojih putovanja, te sedefni medaljon Bogorodice, minijaturu (18. st.) s prikazom Gospe od Sedam Žalosti i kvalitetno barokno platno nepoznatog mletačkog slikara (druga polovica 18. st.) s prikazom Svete Obitelji. U svezi s torzom alabastarnog kipa Bogorodice s Kristom iz zbirke Kalogjera treba obratiti posebnu pozornost na to da se u Blatu do naših dana sačuvao jedan primjerak iz ove podosta brojne skupine umjetnina koja svjedoči iznova o pomorskim i trgovačkim vezama Blaćana s prekomorskog Italijom. O alabastarnim kipovima su pisali: C. Fisković, »Sicilijanski alabastarni kipovi u Dubrovniku, Lopudu, Splitu i Zadru«, u: *Analizavoda za povijesne znanosti IC HAZU u Dubrovniku*, 24/25, Dubrovnik, 1987., 63-72; Isti, »Alabastarni kipovi iz Sicilije u Dalmaciji«, u: *Buletin JAZU*, 2, Zagreb, 1982., 57-71; Isti, »Kopije Gospe iz Trapanija u Mamarinom i Rovinjskom muzeju«, u: *Adriatski Zavoda za znanstveni i umjetnički rad JAZU u Splitu*, 2, Split, 1988., 117-122; V. B. Lupis, »Dominikanski samostan Gospe od Rozarija u Vigniju«, u: *Analiz Institutza za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku*, 26, Dubrovnik, 1998., 208-209.

u nizu sačuvanih umjetnina na Korčuli, Lastovu, Biševu, Hvaru, Braču i Omišu. U ugovoru sklopljenom 1575. godine s prokuratorima Bratovštine sv. Roka iz Korčule jedino se tu spominje da je majstor rodom iz Blata, dok se u ostalim dokumentima dosad poznatim iz literature izvan otoka i na siglama uvijek spominje kao Franjo K(Č)učić iz Korčule ili Korčulanin (FRANCISCVS CYOCIVS CORCIREVS).

Pregledom crkvenih inventara u Blatu ipak se pronašla jedna umjetnina koja bi se mogla povezati uz prepoznatljiv umjetnikov rukopis, a upravo se radi o manjem raspelu, koje se nalazi usađeno u drvenu ruku na propovjedaonici s kraja 18. stoljeća u župnoj crkvi Svih svetih u Blatu. Smirena muskulatura, otklonjena glava, morelijanski detalji oštih jagodica na Kristovu licu odaju umjetnikov likovni izričaj. Prije svega, radi se o raspelu koje je znatno manjih dimenzija od onog iz Pučišća, te ga odlikuje ista morfologija Kristova ošta, način modeliranja detalja, tvrdoća likovnog izričaja.⁶ Svakako, raspelo s Hvara, izrađeno 1580. godine za kapelu sv. Križa u franjevačkoj crkvi Hvara, a danas se nalazi u crkvi Anuncijati u Hvaru, najbliže je blatskom, jer je i usprkos svojim dimenzijsama (80 x 80 cm) – manjima od onih s otoka Brača, bliže u oblikovanju perizome, ošta, morfologije Kristove glave oštih i visokih jagodica. Isto tako autorica Kovačić primjećuje suodnos bračkog i hvarske raspela u modelaciji ruku, vitkost kukova itd.⁷ Povjesničarka umjetnosti Vanja Kovačić dosada je nadublje proučila umjetnikov likovni opus i njene su prosudbe najbolji putokaz ka prepoznavanju novih djela umjetnikova opusa u koje se uklapa blatsko raspelo.

Korčulansko raspelo iz Bratovštine sv. Roka, nedavno pripisano umjetniku opusu, nije posve likovno čitljivo zbog brojnih retuša koji omogućavaju jasnu čitljivost likovnog izričaja.⁸ Blatskim raspelom otklanja se dosadašnja tvrdnja kako dosad nije prepoznata niti jedna njegova umjetnina u Blatu, ali i potvrđuje već ranije izražena tvrdnja kako postoji mogućnost da će izroniti neki ulomak njegove skulpture, potvrđujući djelatnost i u svom rodnom mjestu.⁹

Iz novopranađenog dokumenta od 27. ožujka 1583. godine u Blatu kao svjedok u kupoprodajnom ugovoru između Jakice pokojnog Marina Miroševića i Luke Barića glede jedne kuće i okućnice na Velom Učijaku, spominje se Franjo K(Č)učić s oblikom prezimena »(...)M.o Franc.o Ceocio (...)«¹⁰ kao mještanin Blata, zajedno sa svojim *kunjadom* Lukom Kikiljom (Cis(c)igl) Dubrovčaninom (de Ragusio), a u arhivskim izvorima spominje se iste 1583. godine u Blatu i Jure Kučić (Georgius Cucich) glede kupoprodaje jednog vrta na Velom Učijaku.¹¹

Zanimljivo je kako u tiskanom izvoru: STAMPA AL TAGLIO iz 1734., o podjeli Blatskog polja kneza Francesca Balba, jasno se na prvoj stranici, u ispravi

⁶ V. Kovačić, *op. cit.* (3), 153-154.

⁷ V. Kovačić, *op. cit.* (3), 157-158.

⁸ Damir Tulić, Nina Kudiš, *Opatska riznica, katedrala i crkve grada Korčule. Povodom 60. obljetnice otvorenja riznice svetoga Marka u Korčuli 1854. – 2014.*, Korčula, 2014., 200.

⁹ V. B. Lupis, »Nove spoznaje o sakralnoj baštini Blata«, u: *Blato do kraja 18. st.*, sv. 3., Blato, 2005., 112.

¹⁰ DAD, JBK, Franjo Nikolini, 1742.

¹¹ DAD, JBK, Franjo Nikolini, 1748, 1754.

¹
Vendita fatta da Priamo Simonetti
ad Antonio Milecovich Fabro .

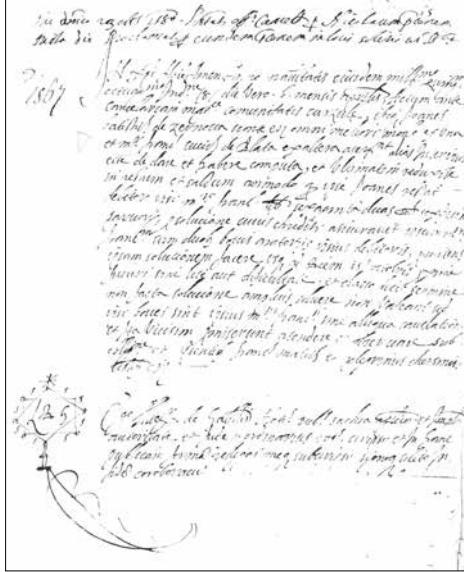
Die 25. Mensis Septembris 1555.
In Villa Blatta ante Eccleiam Omnim Sanctorum
Præsentibus Cosma Cettinich, & Priamo Ca-finich de Blatta Tellista &c.

I Bique D. Priamus Simonetti jure proprio, & in
perpetuum per se, Hæredes, & Successores suos
dedit, tradidit, vendidit, & alienavit Antonio Milecovich Fabro ibi præsenti, stipulanti,
& dictam Venditionem pro se, Hæreditibus,
ac Successoribus suis acceptant, & aquiri
ent unum Terrenum aratorum subitus Eccle-
siaxi S. Michaelis penes ipsum Emporem,
D. Silvestrum Gabriellis, Nicolaum Cucich,
& Pratum, seu Campum magnum Blatta,
salvis &c. cum omnibus suis iuribus, actionibus,
habentius, & pertinentiis, pretio, &
mercato Ducatorum quinq[ue] ad rationem L.6:5
pro Ducato; ad habendum, tenendum &c. quos
Ducatos quinque dictus D. Teodorus confes-
sus fu*n* habuisse, & recepisse a predicto Em-
patore ren. &c. & prom. &c. sub oblige. &c.

Ego Benedictus Quarnifus Not. de Adria Canc. Ci-
vitatatis Curzula supra scriptum Instrumentum
scriptum per D. Jacobum Nicolinum Not. pro-
put in Libro Instrumentorum Notariorum hu-
ius Civitatis videtur in hanc publicam formam
redigi, & in fidem me subscripsi &c.

Io Pietro Dimitrius de V. A. Nod. Pub. hò cop. da al-
tra finale in carta pergamenta effidente appre-
fo, e nelle mani di mis. Antonio Favrovich
detto Tellenta da Blatta sottofer. e sig. &c.

STAMPA AL TAGLIO iz 1734,
Župni arhiv Blato

Državni arhiv Dubrovnik, JBK, Lovro Gabrijeli,
1867, Dokument iz 1580. U kojem se spominje
Frano K(Č)učić iz Blata

od 3. studenoga 1555., navodi »Nicola Cucich«, bez ikakvih dodatnih grafičkih znakova, a grafiju oblika Kučić u tiskanom obliku potvrđuje na četvrtoj stranici i navođenje – »Francesco Cugnasich«, i danas sačuvano prezime Kunjašić.¹²

Isto tako, spominje se u jednom notarskom ugovoru od 6. IV. 1580. kao »(...) M.r Franc. Cucich de Blata (...)«,¹³ a godinu dana ranije – 29. III. 1579. istom grafijom kao »(...) M.r Franc.o Cucich (...)«.¹⁴

Dakle, možemo predmijevati da je stvarni oblik prezimena ipak bio Kučić i da je umjetnik stvarno zvan Frano (Franko)¹⁵ Kučić. U Directoriumu biskupa Teodora Dieda od 6. V. 1612. godine spominje se supruga Frana Kučića u grafiji »Francesca Ciucih« kao članica Bratovštine Gospe od Očišćenja (*Sororum B. Mar. Purificationis*). Najvjerojatnije je majstor i sam bio nastanjen na Velom Učijaku, gdje se spominje kao svjedok, a drugi član obitelji navodi kao vlasnik nekretnine.

Frano Kučić umro je svakako prije 1638. godine jer se u oporuci Marije Nikole Pecotića od 2. I. 1638. spominju nasljednici pokojnog Fran(k)a Kučića.¹⁶ Frano Kučić 1614. boravio je na Lastovu s majstором Franjom Žaknićem, Antonom Biljanovićem i Ivanom Žanetićem, sa svrhom posudbe deset talira kod La-

¹² DAD, Arhiv Arneri, 2a-c.

¹³ DAD, JBK, Lovro Gabrijeli, 1867.

¹⁴ DAD, JBK, Matija Vidali, 1989.

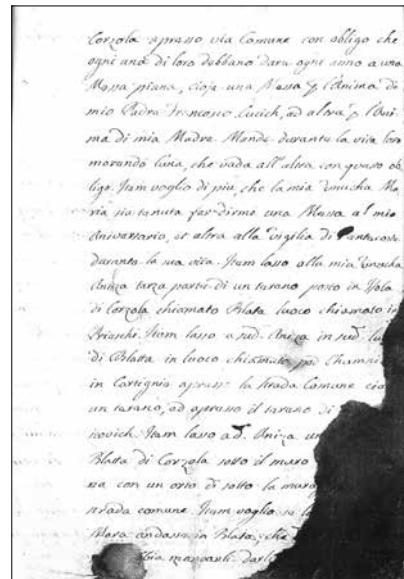
¹⁵ Franko je uobičajena lokalna inačica imena Franjo u Blatu do naših dana.

¹⁶ DAD, JBK, Frano Letis, 379.

Prijepis oporuke Frane Bošković – kćeri pokojnog majstora Frana K(Č)učića iz 1642., Državni arhiv u Dubrovniku, Arhiv Arneri, I – 12/3, 469.

stovca Antuna Antice u ime mjesta Blata. Kako Blaćani nisu vratili rečeni iznos do 1620., tada je Antica tražio od lastovskog kneza Antuna Kabužića i sudaca da pozovu Kučića da mu vrati novac, iako je već bio zaplijenio novac kod nadstojnika crkve sv. Roka, koji su dugovali majstoru za radove. Knez je pozvao majstora i on je 7. svibnja vratio novac preko svoga zeta Lastovca Marina Boškovića u nadi kako će mu novac nadoknaditi blatska općina.¹⁷ Tako posredno doznaјemo da je autor obavljao radove za crkvu sv. Roka, i to vjerojatno drveni oltar od kojeg je do danas preostao drveni kip. Iz izjave Kuzme Marinova Toljenovića 1620. doznaјe se kako su u vrijeme lastovske bune pobunjeni Lastovci poslali po nekog Frana Čučića da im bude otočki kancelar, a godine 1603. – 1605. ovaj je potvrdio kako je bio isplaćen za svoj rad od strane lastovskih sudaca. Možemo pretpostaviti da se upravo radi o istoj osobi.¹⁸ U notarskom spisu Ivana Krstitelja Rozanovića od 4. ožujka 1606. zabilježena je grafija »Franca.a q. Zorzi Čučik«,¹⁹ dok je u kupoprodajnom ugovoru za komad zemlje na predjelu Krtinja kraj Blata 8. kolovoza 1605. zapisano »d.o m.ro Francesco Čučich«.²⁰ Nasuprot ovoj notarskoj grafiji, postoje i tiskani izvori koji su oblika Kučić i ostavljuju dubiozu o stvarnom obliku prezimena.

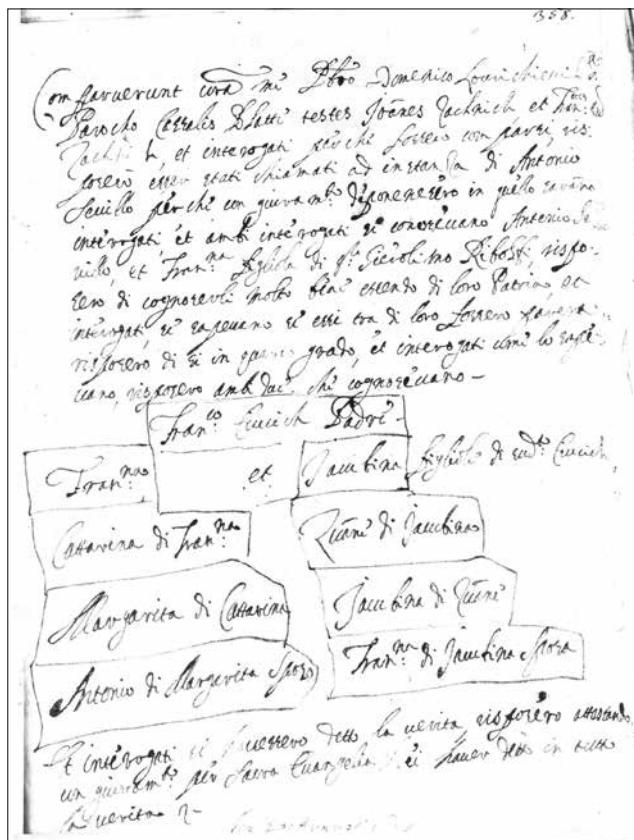
Kupoprodajni ugovor iz 1602. godine, kada je majstor Frano K(Č)učić je u Velom Poju kraj Blata kupio jedan komad zemlje, DAD, JBK, Jakov Letis, 1387

¹⁷ C. Fisković, »Lastovski spomenici«, u: PPUD, 16, Split, 1966., 80-81.

¹⁸ C. Fisković, 1966., o.c., 81; A. Jurica, *Lastovo kroz stoljeća*, Lastovo, 2001., 125.

¹⁹ DAD, Notarijat Korčule (dalje NK), Ivan Krstitelj Rozanović, 1225. (sv. 1201. – 1600.)

²⁰ DAD, NK, Ivan Krstitelj Rozanović, 1244. (sv. 1201. – 1600.).

Arhiv Dubrovačke biskupije, *Diversa matrimoniale* Korčulanske biskupije obiteljsko stablo potomaka *Fran.ca Cucicha*.

U rukopisnoj ostavštini plemićkog roda Arneri u Državnom arhivu u Dubrovniku²¹ čuva se prijepis oporuke Frane Bošković – kćeri pokojnog majstora Frana K(Č)učića iz 1642. godine. Taj arhivski dokument razjasnio je umjetnikovu vezu s Lastovom i razlog loše kakvoće kipa sv. Roka, o kojem je prije bilo riječi, a očito je rad nastao u poodmakloj dobi kada je boravio kod svoje kćeri Frane.²²

²¹ Danas se arhivska zbirka plemićke obitelji Arneri čuva u Arhivskom spremištu u Žrnovu.
²² DAD, A.A., I – 12/3,469.

A di S. Luglio 1805.

Estratto dal Libro dell Testamenti di questa Cancel.a di Lagosta dal 1635. f.o 43 a.to a di 4 di feb.o 1642.

In Christi N.me Amen 1642 a di 4 Genaro in Lagosta. Io Franna relita di q.n Marino Boscovich amalata in letto, ricordandomi della parola di Christo, il quale dice, estote parati qvia nescitis diem neque horam, per cio facio, ed ordino questo mio primo, et ultimo Testamento in lo quale primo racomando l'Anima mia al mio Creatore Eterno Dio, et alla Gloriosa Vergine Maria con tutta la Corte Celestia ala per Primizie, et decime lasso in la Cie(...) di SS.mo Cosma, e Damiano d'inanzi il Sant. Corp(..) Christo Candelle dua

Umjetnikova kći Frana bila je udana u također uglednu lastovsku obitelj Kunzulić/Bošković i to za nećaka don Ivana Boškova – Marina Lukina Boškovića, kojemu je don Ivan u svojoj oporuci od 15. ožujka 1617. godine ostavio jednu barku.²³ Umjetnikova žena potjecala je iz ugledne blatske plemićke obitelji Draginić iz koje će krajem 17. stoljeća poniknuti najznačajnije književno ime otoka Korčule u 18. stoljeću, fra Augustin Draginić Šaška (1689. – 1775.).²⁴

di cera di g.ti cinque lassa (...) lasso In sud. Chiesa, d'inanzi l'Altar di S(....) S.ta Maria di Rosario, et all'Altare d(.....) ziata a cadaurio di d. Alatri a q.ta (....) della. Itam lasso alla Madonna di (....) Candelle di g.ti 5 di (...) lasso a altario maggiore a Maria (.....) altario minore a D. (.....) Item lasso la Messe di giorni otto, e la Messe Gregoriale a tutti li Preti quali si troverano al mio funerale. Item voglio, che Gianco di Maurizio mio Genero debba pagar li soprad. Lassi funerali in terimine di tre mesi di poi che il mio Corpo sara sepolito.

Item lasso ad. mio Genero Giancho un tereno in Isola di Corzola cioe Blatta, quale mi ha lasato mio zio Givan Draganich fratello di mia Madre, ed un orto apresso la Casa D. Francescho Scipota quale mi ha lassato q. Luzia di Marino Spicov per li lassi funerali pagati da Sud. Giancho come ho ditto di sopra, che d. Gianco sia vaglioso in vita, et in morte sud.i lochi nominati di sopra. Item lasso alla mia Unucha Maria tre tereni in Gracistie primo apresso il terreno di Garglienovich, ed altri due apresso Slava Ilina cioe di Batalia, et apresso il tereno di S.ti Cosma, e Damiano. Item lasso a Maria mia Unucha una Cassa, ed un Callaz e comostre in vita, et in morte. Item lasso a d.a Maria, e sua Sorella Aniza un Terreno posto in Cartignia in Blatta in Isola di Corzola apresso via Comune, con oblico che ogni una di loro debbano dare ogni anno a una Messa piana, cioje una Messa per l'Anima di mio Padre Francesco Cucich, e l'altra per l'Anima di mia Madre Mande durante la vita loro morendo l'una, che vada all' altro con questo oblico. Item voglio di piu che, la mia Unucha Maria sia tenuta far dirmi una Messa al mio aniversario, et altra alla vigilia di Pentacoste durante la sua vita. Item lasso alla mia Unucha Anizza terza parte di un tereno posto in Isola di Corzola Chiamato Blatta locho chiamto in Prieschi. Item lasso a sud.a Aniza in sud.o locho in Blatta in locho chiamato pod Chamnic in Cartignie apresso la strada Comune, cioie un tereno, et apresso d'tereno di Gio: Gianinovich Item lasso a d.a Aniza una Casa in Blatta di Corzola sotto il muro della Cisterna con un orto sotto la muraglia fino la strada comune. Item voglio se la mia fiola Marra andasse in Blatta, che d.a mia Unucha non debbia mancarli darli comodita di d.a Casa cioe dieci, ò quindici giorni giorni ogni volta quando avera di bisogno per servirsi di d.a Casa durante la sua vita tutto il lasso sopra nominato alla mia Unucha Anizza li lasso in vita et in morte con questa condizione che d.a Aniza mi debbia far dire dua messe cantate una al mio Aniversario, et altra alla Vigilia di Pentacoste non potendo trovarsi in d.o giorno Cantare il più vicino giorno dalle Pentacoste li soprad.i lassi voglio che siano eseguiti per che la volonta e mia, e tutto il restante quali si trovarono dal mio tanto in Isola di lagosta, quanto fori di isola voglio che le mie dua figliole Mara, et Manda spartano come due fratelli pacificamente, e che l'Anima mia siano racomandata. Instituisco il Erede Universale Mara, ed Manda mia fiola. Epitropi di questo mi Testamento facio, et ordino Steffano di Cosmo, e Bartolo di Maroje, alli quali racomando l'Anima mia, Testimoni di questo mio Testamento Marino Drascov, e Troico di Marino. Hoc avtem, Testamentum nulla rumpi possit.

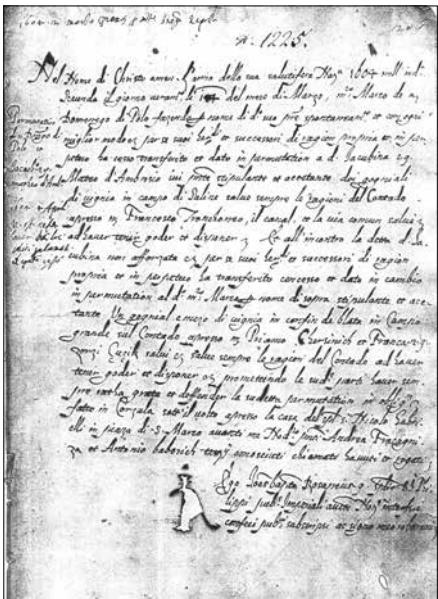
Mario Menze Conte

Giovanni Menze Conte

Nicolo Dobroslavich Cancl.

²³ A. Jurica, N. Vekarić, *Lastovski rodovi*, Zagreb – Dubrovnik, 2006., 146.

²⁴ G. Kalogjera, *Hrvatsko pjesništvo na otoku Korčuli*, Rijeka, 1993., 75-84, 270; V. B. Lups, *Baštinske teme Boke kotorske*, Dubrovnik/Zagreb, 2013., 196.

Javnobilježnički spis od 14. ožujka 1604.
spominje da je otac Frana K(Č)učića bio Jure
(Franco q. Zorzi Čučik),
Državni arhiv u Dubrovniku, JBK,
Ivan Krstitelj Rozanović, 1225.

Oporuka je zanimljiva i iz razloga klauzule, gdje umjetnikova kćerka Frana ostavlja imovinu naslijedenu od svoga ujaka Ivana Draginića svom zetu Žanku di Mariciju za pogrebne troškove. Svojoj unuci Mariji ostavlja nekretnine na više lokacija u okolini Blata, s obvezom davanja svete mise za njenog oca Frana *Cucicha*, i drugu za njezinu dušu. Drugoj unuci Anici ostavlja nekretnine u blatskoj okolini (*Prieschi, Cartignia*) i u samom Blatu. Obiteljsku kuću u Blatu ostavlja unuci Anici s vremenskim ograničenjem i njome se može koristiti njezina kćи Marija. Preporuča svojim univerzalnim nasljednicama – kćerkama Mariji i Mandi da se razdijele u miru.

O ugledu majstora Frana K(Č)učića od 15. ožujka 1608. godine govori javnobilježnički spis u kojem je razvidno da je majstor bio tutor malodobne Marije Jurja Grbića.²⁵ Nešto ranije, 1602. majstor Frano K(Č)učić je u Velenom Poju kraj Blata kupio komad zemlje s tri stabla maslina od nasljednika pokojnog Marina Depola (de Pollo).²⁶

Iz javnobilježničkog spisa od 14. ožujka 1604. doznali smo da je otac Frana K(Č)učića bio Jure (Franco q. Zorzi Čučik).²⁷ Isto tako u arhivskoj seriji *Diversa matrimoniale* Korčulanske biskupije bilo je sastavljen obiteljsko stablo kako bi

Kupoprodajnom ugovoru između Matije Tadijina i Frana K(Č)učića DAD, JBK, Ivan Krstitelj Rozanović, 1244

²⁵ DAD, JBK, Jakov Letis, 1522.

²⁶ DAD, JBK, Jakov Letis, 1387.

²⁷ DAD, JBK, Ivan Krstitelj Rozanović, 1225.

Popis podjele zemlje Blatskog polja iz Arhiva župnog ureda u Blatu za godinu 1576., ŽAB, *Miscelanea*

se ustvrdila rođačka veza vjenenika Antuna Ševila i Jakice Ridolfi, te su oboje imali prabake koje su bile sestre (Franicu i Jakicu), odnosno kćeri *Fran.ca Cucicha*.²⁸

Majstorov otac Jure bio je bratim bratovštine Svih Svetih u Blatu 1559. godine, kako nam svjedoči knjiga Bratovštine. Već 1564. Frano K(Č)učić bio je učlanjen u Bratovštinu, stoga jer se njegovo ime nalazi na popisu od 15. rujna 1564. godine. Pri kraju bratovštinske knjige 6. prosinca 1595. majstor Frano K(Č)učić kao prokurator Bratovštine bio je poslom u Korčuli.²⁹ Isti javni bilježnik sljedeće godine u kupoprodajnom ugovoru između Matije Tadijina i Frana K(Č)učića, majstorovo ime piše kao »Francescho Cučich«, što govori o neujednačenosti grafije istog javnog bilježnika Hrvata.³⁰

Majstor K(Č)učić očito je uživao poseban ugled u Blatu jer se u sačuvanom popisu podjele zemlje u Blatskom polju iz 1601. godine na četrdesetom mjestu spominje m.ro *Franc.o Cucich* (jedini s titulom maestro) sa šest gonjala zemlje.³¹ U jednom od sačuvanih popisa podjele zemlje iz Arhiva župnog ureda u Blatu za godinu 1576. nalazimo umjetnika među vlasnicima udjela od sedam gonjala zemlje – »Franc.o Cucich«, a pregledom grafije ostalih prezimena i danas postojećih blatskih obitelji, a znajući da je pisar bio Blaćanin, nesumnjiv je oblik prezimena Kučić.³²

²⁸ Arhiv Korčulanske biskupije, kut. 15., br. 52 *Diversa matrimoniale*, br. 358.

²⁹ ŽAB, Knjiga Bratovštine Svih Svetih u Blatu (1551. – 1597.), bez paginacije.

³⁰ DAD, JBK, Ivan Krstitelj Rozanović, 1244.

³¹ DAD, A.A., Posjedi Blato I 6a-c, I – 1213.

³² ŽAB, *Miscelanea*.

Don Ivan Kučić bio je jedan od blatskih župnika od 1630. do 1644. godine. Tako Nikola Protić 23. XII. 1637. ostavlja legate don Ivanu Kučiću da održi sv. mise: na glavnom oltaru u župnoj crkvi, u Sv. Vidu na brdu, Sv. Kuzmi i Damjanu u Zablaću, a ostavlja i za mise u Smokvici, Žrnovu, na oltaru Sv. Ante u Korčuli (prvostolnica), kao i za izradu dva oltarnika za oltar Gospe od Karmena u prvostolnici.³³ Palma Antuna Kučić (Ciucich) 1652. spominje se kao vlasnica kuće na Velikom Učijaku.³⁴ Antun Kučić 1608. spominje se kao vlasnik zemlje u polju Krtinja kraj Blata.³⁵ Njegov sin Marin Kučić umro je 14. kolovoza 1632. u Kataloniji, gdje je i pokopan.³⁶ U nenumeriranom spisu iz 1719. godine na padini Sv. Vida – Velom Učijaku ispred kuće Petra Milosnića spominje se mlin u suvlasništvu s potomcima obitelji Kučić.³⁷ Da se radi o kući pokojnog majstora Frana Kučića na položaju Veli Učijak, potvrđuje dokument iz 1608. gdje se među graničnim susjedima spominje i majstorovo ime u jednoj kupoprodaji obitelji Bačetić (Bačetić je posebno prezime u Blatu s kazatama Ban i Pupić.).³⁸

Naposljetku predlažemo oblik imena i prezimena umjetnika u blatskoj tradiciji kao: Frano (Franko) Kučić, temeljeći svoju tvrdnju na sačuvanom arhivskom i bibliotečnom gradivu.

Renesansna korska sjedala u župnoj crkvi i drvena skulptura u Blatu

Pišući o nadopuni životopisa i likovnog opusa Frana Kučića, kako bi se sagledala važnost drvene skulpture u baštinskom nasleđu Blata, treba obratiti posebnu pozornost na vrijedna renesansna korska sjedala, sačuvana u prezbiterijalnom prostoru župne crkve. Danas se u blatskoj župnoj crkvi čuva vrijedna renesansna umjetnina – drvena korska sjedala, što se sastoje od dva krila s po pet sjedećih mjesta. Korska sjedala iznimno su vrijedna umjetnina jer u nedalekoj okolini postoje samo dva sačuvana primjera i to korovi s visokim naslonima – nišama iz 16. stoljeća u franjevačkim samostanima Velike Gospe u Podgorju i Gospe od Otoka na Badiji. Blatski primjer jedinstven je po obliku, znatno bližem profanom renesansnom namještaju i predstavlja najdragocjeniju sačuvanu skupinu renesanskog namještaja na širim prostorima.

Za njih se držalo od posljednjeg vremena da su se prije nalazila u korčulanskoj prvostolnici i da su to bila ona korska sjedala iz 1551. godine što ih je korčulanski biskup Josip Kosirić (1787. – 1802.) prenio u Blato, poslije 1795. kada je majstor Vicko Tironi s Brača izradio nova.³⁹ Isti je izvor primamljivo postavio i

³³ DAD, JBK, Frano Letis, 373.

³⁴ DAD, JBK, Frano Letis, 226.

³⁵ DAD, JBK, Jakov Letis, 1518.

³⁶ ŽAB, Liber defuncturum – Matična knjiga umrlih (1629. – 1679.), bez paginacije.

³⁷ DAD, JBK, Antun Letis (1715. – 1758.).

³⁸ DAD, JBK, Jakov Letis, 1520.

³⁹ B. Baničević, *Korčulanska biskupija 1300. – 1830.*, Split, 2003., 283; V. B. Lupis, »Prilozi poznavanju sakralne baštine Blata«, *Blato do kraja 18. st.*, sv. 2, Blato, 2004., 161-183. Autor ispravlja svoju tvrdnju iz ranijeg članka o porijeklu ciklusa slika iz crkve Svih Svetih u Blatu. Na osnovi podrobnog uvida u arhivsku građu Župnog arhiva Blata, nepobitno je utvrđeno da je ciklus slika koje prikazuju 12 apostola i Krista Pantokratora blatski, što potvrđuju crkveni inventari od početka 18. stoljeća. Isto tako ispravlja tvrdnju preuzetu iz pisanja Don Boža Baničevića o prijenosu korskih sjedala iz Korčule u Blato i Alene

tezu da je ciklus od dvanaest apostola s Kristom Pantokratorom – Kristom Uskršnjim, također bio prenesen iz Korčule u Blato. Na osnovi uvida u arhivsku građu, ovu tvrdnju treba u potpunosti odbaciti kao netočnu. Zasigurno se može tvrditi da je kasnobarokna propovjedaonica posve istovjetna s dvije danas uklonjene iz korčulanske prvostolnice postavljene u vrijeme biskupa Josipa Kosirića (1787. – 1802.), a isti kvadrilobni ornament ponavlja se na pjevalištu u korčulanskoj prvostolnici, postavljen za Kosirićevo biskupovanja.⁴⁰ Autor dvaju korčulanskih kasnobaroknih propovjedaonica i kora postavljenih 1798. godine jest drvodjelac Rafael (Rafo) Gled iz Dubrovnika, nastanjen u Korčuli. Propovjedaonice i kor oslikao je fra Bernardin iz Dubrovnika.⁴¹ Drvodjelac Gled, na osnovi tipološke sličnosti, autor je i više drvenih klupa u korčulanskoj prvostolnici te i danas postojeće propovjedaonice u župnoj crkvi u Blatu. Radi se o jednostavnom kasnobaroknom lukovičastom obliku propovjedaonice sa stiliziranim geometrijskim ukrasima. Korčulanski biskup naručio je 1800. godine u Mlecima za korčulansku prvostolnicu orgulje kod glasovitog graditelja orgulja Gaetana Moscatellija.⁴²

Postaje upitnom i ponuđena tvrdnja o prijenosu korskih sjedala. Svojim dimenzijama koje točno odgovaraju prostoru između pilastara i stupova u presbiterijalnom prostoru, kao i ritmom sedilja koja nisu naknadno kraćena, očito je da su napravljena upravo izvorno za ovu crkvu. Ovo potvrđuje arhivski nacrt presbiterijalnog prostora u župnoj crkvi Blata iz prve četvrtine 19. stoljeća, gdje se korska sjedala posebno i navode.⁴³ Također i arhivske vijesti govore o živoj graditeljskoj djelatnosti u vremenu nešto prije nego su ona mogla nastati, pa tako Marin Bartulović u svojoj oporuci od 9. siječnja 1527. ostavlja 40 solada za gradnju (proširenje) crkve Svih Svetih u Blatu.⁴⁴

Korska sjedala sastoje se od pregradaka s ravnim naslonom. U donjoj su zoni neukrašena, ploha naslona razdijeljena je središnjim rombom, unutar kojeg je četverolisni biljni ornament, a bočno se nalaze stilizirane vitice. Naslonjači za ruke u funkciji pregradaka praktično su riješeni u formi kontrapostiranih voluta i kružnih proširenja. Ovaj je oblik prepoznatljiv za renesansni period i domaći umjetnik po predlošku je mogao koristiti talijanske uzore. U sakristiji Prvostolnice u Peruggi čuvaju se korska sjedala čiji srednji red funkcionalno pripada istom tipu.⁴⁵ Domaći je umjetnik, za razliku od korskih sjedala s Badije, izveo mnogo

Fazinić koja je podatak preuzeila od opata Iva Matijace (A. Fazinić, »O nekim baroknim drvenim skulpturama u Korčuli«, *Peristil*, 30, Zagreb, 1987., 78.); DAD, *Stampa mons. Vescovo di Curzola contro la Comunità*, bez godine tiskanja (kraj 18. st.), 197-198.

⁴⁰ V. B. Lupis, »Josip Kosirić Teodošević biskup korčulanski«, katalog izložbe, Blato, 2005., 1-4.

⁴¹ ŽAK, Pietro Dimitri, *Descrizione di tutte le chiese ed altari che esistono nella citta e Borghi di Curzola raccolte e merito del Cittadino Pietro Dimitri q. Demetrio e con con aggiunte di Demetrio q.m. Vincenzo. Copiata nell'autunno dell'anno 1885 da Francesco Radić da Bol della Brazza maestro Teoretico presso il Corso Tecnico di costruzione navale e tagliato delle pietre in Curzola*, 10.

⁴² ŽAK, P. Dimitri, *Descrizione...*, 10.

⁴³ V. B. Lupis, »O kultu i kipu/puleni Gospe od Ruzarija iz Blata na Korčuli i njegovoj pomorskoj tradiciji«, Dubrovnik, 4, Dubrovnik, 2005.

⁴⁴ A. Kalogjera, *Izvori za povijest otoka Korčule*, Zagreb 1978., 15.

⁴⁵ T. Pignatti, *Mobili italiani del rinascimento*, Milano, 1961, 25; C. Paolini, *Il mobile del Rinascimento La collezione Hervert Percy Horne*, Firenze, 2002., 101, 103.

Nepoznati majstor, poč. 16. st., sv. Lovrijenac,
crkva Svih svetih u Blatu

Nepoznati kipar, 17. st., Sv. Petar,
crkva Svih svetih u Blatu

mekši reljef, jednostavne stilizacije i primjerjeniji profanom namještaju, imajući u podsvijesti izvorni gotički četverolisni ornament. Vrh korskih sjedala obrubljuje niz užih i širih kazeta s cyjetnim i lisnatim ornamentom. Opći dojam ovih korskih sjedala je čvrstina, funkcionalnost umjetnika vičnog izradi profanog namještaja tipičnog za renesansni period, a to su bile škrinje. Korska sjedala bila su potrebna i zbog svećeničkog zbara iz kojeg se birao blatski pleban.⁴⁶

U potkroviju kompleksa župne crkve i kuće u Blatu čuva se oštećeni drveni kip sv. Lovrijenca (63 x 21 cm). Drveni korpus teško je oštećen, što crvotočinom, a što mehanički, jer mu posve nedostaje desna ruka, a u lijevoj nazire se sprava – gradele na kojima je mučen. Stilizirani ostaci đakonske dalmatike s dva kvadratična medaljona i dva fanona govore u prilog kako je kip sv. Lovrijenca bio oslikan. Nažalost, lice kipa recentno je karikaturno preslikano i tek poslije provedene restauracije bit će moguće sagledati je li sačuvano išta od izvorne polikromacije. Ovaj renesansi kip sv. Lovrijenca s početka 16. stoljeća, bio je samostojeći kip koji se nalazio u nekoj od blatskih crkava i najstariji je drveni sačuvani kip u Blatu.⁴⁷

⁴⁶ DAD, A.A., I – 12/4, br. 483. Ovjereni prijepis dokumenta o biranju župnika u Blatu od 28. XII. 1624. godine; DAD, A.A., I – 12/4, br. 482. Neovjereni prijepis dokumenta o biranju kurata, župnika u Blatu 27. IV. 1608. godine.

⁴⁷ Po svojoj slobodnostojećoj formi podsjeća na nešto viši (85 cm), kameni kip sv. Stjepana iz Sumpetra poljičkog (vidi: S. Štefanc, *Kiparstvo Nikole Firentinca i njegovog kruga*, Književni krug Split, 2006., 137., tabla 100).

Nepoznati majstor, 17. st., Gospa s Kristom i Sv. Nikola, crkva Svih svetih u Blatu

U istoj zbirci čuvaju se dva drvena reljefa Gospe s Kristom u naručju (106 x 36 cm) i sv. Nikole (99 x 37 cm) bez sačuvanog lica.

Drveni reljefi dijelovi su nekog od propalih poliptika koji su se spominjali u vizitacijama tijekom 17. i 18. stoljeća. Oba drvena reljefa sačuvani su bez ikakve polikromacije, teško oštećeni, a djelo su istog umjetnika iz 17. stoljeća.

Drveni i teško oštećeni kip – vjerojatno sv. Petra (73 x 25 cm), djelo je mletačkog kipara. Usprkos teškom oštećenju ekstremite, bazičnoj figuraciji, odaje kvalitetnog umjetnika koji je uspješno psihološki oblikovao fizionomiju sveca. Na otoku Korčuli, ciklusu apostola i evanđelista iz korčulanske katedrale najbliži je ipak teško oštećeni kip sv. Frana Paulskog iz privatne zbirke u Žrnovu.⁴⁸

Barokni drveni kip sv. Nikole iz Blata, koji je već dugi niz godina na restauraciji u Splitu, pripada ovoj skupini slobodnostojećih kipova, prikazan u prepoznatljivoj ikonografiji starca – biskupa sa svojim ikonografskim atributima. Kip sv. Nikole pripada mletačkoj provincijalnoj produkciji ranog 18. stoljeća. Likovno blatskom sv. Nikoli najbliža su dva drvena kipa, jednog crkvenog oca i drugog nepoznatog sveca iz crkve sv. Ante u Tivtu. Radi se o osrednjem drvenom kipu mletačke produkcije kasnog 17. i ranog 18. stoljeća. Posebnu skupinu drvene skupine tvore tri sačuvana kipa koja su se nalazila u kapeli sv. Vincence u župnoj crkvi, te su bili dislocirani tijekom popravka župne crkve 1959. godine.⁴⁹

⁴⁸ Zahvaljujem restauratoru Mihovilu Depolu na dopuštenju za objavu ove umjetnine. Kip potječe iz neke od privatnih kapela ljetnikovaca u selu Žrnovu na otoku Korčuli.

⁴⁹ I. Protić, *Župa Blato od IV – XX st.*, Blato, 1976., 52.

Nepoznati majstori, kip sv. Karla Boromejskog, Krista Svevladatelja i sv. Klare,
Župna crkva Svih svetih u Blatu

Kip sv. Karla Boromejskog (114 x 44 cm) rad je nepoznatog baroknog mletačkog kipara skromnijih mogućnosti, dok su kipovi sv. Klare (109 x 53 cm) i Krista Svevladatelja (108 x 54 cm), djelo kvalitetnijeg mletačkog kipara prepoznatljive »S« krivilje, kasnobarokne modelacije. Likovnom ansamblu očito je pripadao još i četvrti kip koji danas nedostaje i blatsku sredinu uistinu uvrštava u dalmatinske sredine koje su pod sam kraj mletačke vladavine i tijekom konjunkture prodaje vina intenzivno nabavljele umjetnine za svoje otočne crkve. Umjetnine su nabavljane počesto kao rashodovane umjetnine koje su se za prihvatljivi novčani iznos mogle nabaviti za nove otočne sakralne prostore.

U Blatu je ostala i jedina sačuvana drvena oltarna kompozicija iz crkve sv. Kuzme i Damjana u Zablaču. U drvenom oltariću s kraja 19. stoljeća je lučno svedena oltarna pala s kraja 19. stoljeća, oslikana neprimjerenum tonalitetom s prikazima palmi i piramide, primjenjući orientalni stil popularan u drugoj polovici 19. stoljeća, na koju su pričvršćena dva kipa sv. Kuzme i sv. Damjana (70 x 30 cm), a između njih je djelomično sačuvani reljef Uznesenja Gospina koji nosi jedan andelčić. Svi figuralni elementi posve su preslikani, ali se ispod više namaže boje nazire izvorni oslik. Figure imaju blagu liniju »S«, s hermelinskim diktorskim oplećcima – ikonografski karakterističnima za prikazivanje u baroknom razdoblju. Posebno je zanimljiva dopojasna figura Bezgrešne (47 x 22 cm), na kojoj se lijepo nazire izvorni oslik karmin boje. U fotodokumentaciji Konzervatorskog ureda u Splitu dokumentirano je izvorno stanje iz osamdesetih godina 20. stoljeća, gdje je Bogorodica pridržavala lijevom rukom Krista kako blagoslivlja. Nažalost, ovaj je dio figuralnog ansambla nestao.⁵⁰

⁵⁰ U fototecu Konzervatorskog odjela u Splitu čuva se fotografija konzervatora Davora Domanića koji je tijekom osamdesetih godina 20. st. dokumentirao stanje, gdje je Gospa s Kristom na rukama bila posve sačuvana.

Nepoznati majstor, Drvena oltarna pala sv. Kuzme i Damjana iz istoimene crkve u Zablaću kraj Blata (Konzervatorski odjel u Splitu) i danas

Ovdje je vidljivo da se radi o jednom djelomično sačuvanom baroknom drvenom poliptihu iz 17./18. stoljeća nastalom u mletačkim radionicama. U *Directoriumu* biskupa Teodora Dieda iz 1612. godine u ovoj crkvi se navodi: »(...) Sunt duo Candelabra ..., crucifixus ligneous, duae Tabelae et pallium rubrum lineum (...) asses Icona Pignatur de Rubeo aut aliquot alio Colone ad hoc ut tollantur Immundicia, et scriptura Impertinentes. Icona etiam indigent reparatio[n].« U kasnijim popisima imovine crkve spominje se »(...) un portatile (...).« Ukoliko se ovdje *portatil* podrazumijeva kao pokretni oltar, onda mi danas imamo fragmentarno sačuvan drveni oltarić s kraja 17. stoljeća, što je zamjenio trošnu oltarnu sliku crveno oslikanu ili se možda ovdje radilo o gotičkoj pali s crvenom pozadinom uobičajenom za skromnija likovna ostvarenja. Biskup Diedo je naredio da se popravi okvir i da se uklone suvišni natpsi.⁵¹

U neostilskoj crkvi Gospe od Zdravlja na brdu Mali Učijak, posvećenoj 1871. godine, više je segemenata crkvene figuralne opreme prenesene iz župne crkve. Prije svega, tu se radi o kipu sv. Antuna Padovanskog tvrde i rustikalne modelacije, bez barokne »S« figure. Statičan barokni kip mletačke produkcije rađene za provinciju, neproporcionalnog je odnosa tijela i glave te ga možemo datirati u 18. stoljeće. Sličnih kipova ima diljem Dalmacije. Jedan znantno kvalitetniji kip čuva se u istoimenoj župnoj crkvi u Tivtu. Mletačkoj produkciji 18. stoljeća pripada radikalno prebojan i kip sv. Roka, koji se do kraja 20. stoljeća nalazio u župnoj crkvi u Blatu, kada ga je zamjenio novonabavljeni kip Marina Radice.⁵²

⁵¹ V. B. Lupis, *op. cit.*, 2005., 139-141.

⁵² V. B. Lupis, »Pabirci za korčulansko XIX. i XX. stoljeće«, u: *Godišnjak grada Korčule*, 1,

Nepoznati majstor, Sv. Roko i sv. Antun Padovanski iz crkve Gospe od Zdravlja

Prije restauratorskog zahvata teško je procijeniti likovnu vrsnoću, ali temeljem vanjske forme, radi se o produkciji bez većih umjetničkih pretenzija. Vrlo blisko blatskome kipu jest više Svečevih drvenih kipova, poput kipa sv. Roka iz župne crkve sv. Ivana u Postirama. Skromnoj neostilskoj opremi crkve pripada ophodno drveno neobarokno raspelo mletačke produkcije 19. stoljeća, koja je još uvjek zadovoljavala potrebe provincijalnih crkava.

U crkvi sv. Trojstva (sv. Lucija), smještenoj na padini brežuljka Veli Učijak, zakladom Jurja Miroševića s kraja 16. st. te oporučno ostavljenom novcu 1687. nabavljen je drveni oltar sa segmentnim zabatom, nastao u domaćim drvorezbarskim radionicama 17. stoljeća. Oltar kasne renesanse i ranog baroka ima pomični antipendij, kožnati ili platneni, uklopljen u drveni oltar. Nad menzom se dižu na bazama, koje su ukrašene andeoskim glavicama, dva stupa koja su u donjem dijelu ukrašena lisnatim i florealnim ornamentima, a u gornjem su kanelirana. Katkada se taj lisnati ornament prenosi i na pilastar stupa, a kapitel je kompozitnog stila. Nad kapitelom je segmentni zabat ukrašen složenom trabeacijom, a u sredini je kružno svedeni medaljon s likom Gospe od Ruzarija sa sv. Josipom i sv. Antunom Padovanskim. Predela oltara izvedena je u obliku razvučene kartuše. Drveni preoltarnik odličan je primjerak domaćeg drvorezbarstva 17. stoljeća, a u bočnim

Korčula, 1996., 128-137.; isti, »Iznova o kiparu Marinu Radici, Dubrovnik«, u: *Dubrovnik*, 3, Dubrovnik, 2009., 98 -99; isti, *Povjesni elaborat Crkve sv. Roka u Dubrovniku*, Dubrovnik, 2009., 8; J. Bogdanović, »Crkva sv. Roka u Dubrovniku i moguća obnova«, u: *Dubrovnik*, 2, Dubrovnik, 2014., 87-118.

Nepoznati majstor, drveni oltar iz crkve Sv.Trojstva (Sv. Lucije) u Blatu sa detaljima

nišama nalaze se dva svetačka lika: sv. Karlo Boromejski (?) i sv. Vinko Fererski (?). U sredini predoltarnika prikaz je apokaliptičnog Jaganjca nad knjigom od sedam pečata. Ovaj predoltarnik blizak je skupini drvenih rezbarenih predoltarnika iz crkve Gospina Uznesenja u Kaštel Lukšiću,⁵³ ali na temelju poznavanja crteža iz Korčulanske bilježnice koja potječe iz korčulanske obitelji Letis, a danas se čuva u Opatskoj riznici u Korčuli, gdje se nalaze crteži – predlošci za predoltarnike i oltare, ovaj drveni oltar treba dovesti u vezu s domaćom drvorezbarskom radionicom.⁵⁴ Svakako, ovaj oltar rječit je primjer koliko se mnoštvo drvene dekorativne skulpture izgubilo u nepovrat, pak stoga blatski oltar uz maniristički drveni oltar s Badije, te oltar Poklonstva Sveta Tri kralja u korčulanskoj katedrali treba brižno čuvati. Konačno možemo vezati nastanak ovog oltara i oltarne pale za posljednju četvrtinu 17. stoljeća.

U crkvi sv. Križa na starom groblju u Blatu, sagrađenoj 1346. godine, smješten je kvalitetni drveni retabl – stari oltar sv. Križa iz župne crkve Svih Svetih, koji je zamijenio novi mramorni s monumentalnim drvenim raspelom. Ovdje je riječ o vrlo kvalitetnom drvenom retablu u čijoj je niši smještena kompozicija Raspeća s figurama: sv. Ivanom, Bogorodicom i sv. Marijom Magdalenum kako kleći ispod križa. Dajemo slobodu kako ova umjetnina nije morala nastati u mletačkoj radionici na lagunama, već je mogla nastati u radionici aktivnoj u Dalmaciji 17. stoljeća. Radi se o zanimljivom radu klišejiziranog predloška, a ikonografski je ova skupina nadahnuta kultom sv. Križa iz franjevačkog samostana na Badiji kraj Korčule. Blato je tako u baroknom razdoblju dobilo svoju inačicu badijske gotičko-renesansne skupine. Buduća restauracija omogućit će bolje likovno sagledavanje ove kvalitetne drvene figuralne skupine u kontekstu baroknog drvorezbarstva Dalmacije iz kojeg nam nije ostalo mnogo cijelovitih drvenih kompozicija. Posebno je svjež lik sv. Ivana, dok je lik Bogorodice arhajirajuće forme.⁵⁵

Posebno je zanimljivo monumentalno barokno raspelo s novog mramornog oltara sv. Križa u župnoj crkvi, djelo udomaćenog altarista Girolama Picca.⁵⁶ Svojom anatomijom ovo raspelo odskače od sličnih baroknih raspela, npr. u franjevačkoj crkvi Male braće u Dubrovniku, Sv. Vlahu, Gospi od Rozarija u Vignju, te u crkvi Gospe Delorite u Kuni.

Neproporcionalna drvena skulptura Raspetoga, naglašenog toraksa i pogнуте glave, podsjeća na drveno raspelo iz crkve sv. Nikole na Perastu, ali ovdje se radi o posebno ekspresivnoj skulpturi s vizualnim efektom snažne psihološke izražajnosti. Psihološki nas ovo barokno raspelo ne ostavlja hladnima, već svojom dimenzijalom neproporcionalnošću namijenjenom za širi prostor, vuče na kontemplaciju. Blatsko raspelo svojim dimenzijama odaje činjenicu kako je na-

⁵³ D. Diana, »Crkva Gospina Uznesenja u Kaštel Lukšiću i okviri antependija njenih oltara«, u: *PPUD*, 20, Split, 1975., 135-155.

⁵⁴ C. Fisković, »Crteži graditelja i kipara u Korčulanskoj bilježnici«, u: *PPUD*, 31, Split, 1991., 237-268.

⁵⁵ V. B. Lupis, *op. cit.* (39), 173-175; isti, *op. cit.* (9), 134-135.

⁵⁶ V. B. Lupis, »O dvije altarističke radionice na otoku Korčuli«, u: *Godišnjak grada Korčule*, 11, Korčula, 2006., 97-112.

Nepoznati mletački majstor, 17. st., Drveni oltar iz crkve sv. Križa na starom groblju u Blatu bavljeno neovisno o mramornom oltaru i uklapa se u ondašnju mletačku baroknu produkciju još statične muskulature prve polovice 18. stoljeća.

Među ophodnim raspelima većih i manjih dimenzija iz 18. i 19. stoljeća nema izrazitijih umjetnina, a svi su prebojani i tek poslije njihove restauracije omogućiti će precizniju dataciju. Naposljetku, uz skupinu raspela valja ovdje spomenuti i bratimski znak »Ecce homo«, zvan »nocomo«, uobičajeni dio bratimske opreme za procesije iz prve polovice 18. stoljeća.

Nepoznati kipar, Mleci, prva pol. 18. st., oltar sv. Križa u župnoj crkvi Svih svetih u Blatu

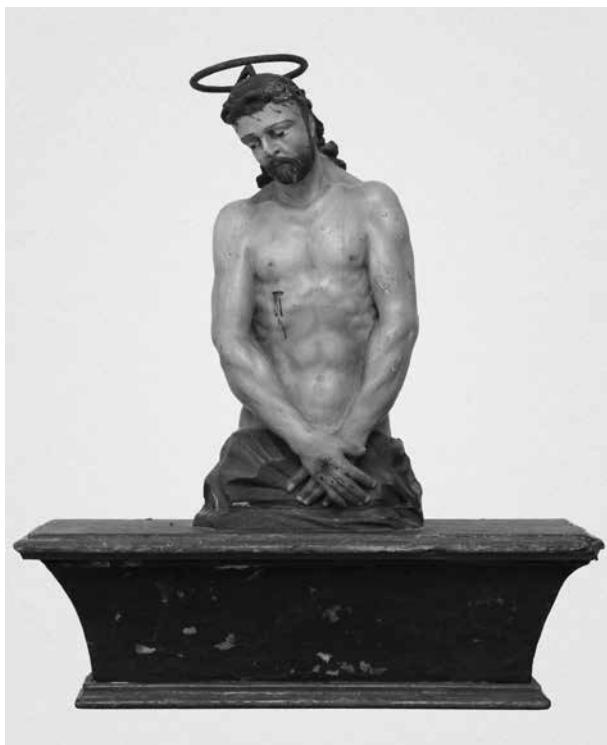
Kip sv. Roka iz župne crkve u Blatu djelo je Marina Radice (Korčula, 5. X. 1863. – Korčula, 13. V. 1904.) i nadomjestio je stari, ranije spomenut kip iz crkve Gospe od Zdravljja i uložen je u retablevu od trešnjinog drva iz 17. stoljeća. Ovaj kip pripada seriji kipova svetoga Roka istog umjetnika. Gipsani model za Svečev kip čuva se u korčulanskoj Bratovštini sv. Roka. Drveni kip sv. Roka izradio je kipar Marin, po narudžbi dubrovačkog biskupa za istoimenu dubrovačku crkvu. On se nalazi na drvenoj bazi; u lijevoj ruci drži štap pastira i pustinjaka, a u podnožju, njemu zdesna, stoji pas. Ogrnut je plaštem, na leđima mu visi šešir, a na glavi aureola izvedena od zadebljane metalne žice. Drveni polikromirani neorenesansni kip sv. Roka prikazuje sveca u odijelu hodočasnika kako pokazuje kužnu ranu na bedru, s psićem u podnožju koji u ustima nosi kruh. Kip je u potpunosti u skladu s eklektičkim stilskim tendencijama bliskima autoru.⁵⁷ Upravo je taj kip manja inačica Svečeva kipa iz dubrovačke crkve. Valja spomenuti kako je kipar Ivo Rendić 1890. izradio model sv. Roka razigrano i mnogo mekše po nekom baroknom predlošku.⁵⁸ Kipar Radica očito je svoju seriju kipova sv. Roka podredio sebi prispodobivom predlošku tvrdo modeliranog kasnorenasanskog kipa sv. Roka Frana K(Č)učića iz korčulanske Prvostolnice.⁵⁹

Posebno vrijedan primjer drvene skulpture u Blatu jest pulena Bogorodice s Kristom pod titularom Gospe od Ruzarija s kraja 16. stoljeća. Izrađena je od tvrdog drva i oslikana u tehnici tempere. Danas je ona, s ravnom pozadinom

⁵⁷ V. B. Lupis, *op. cit.*, 1996., 128-138; *Povijesni elaborat Crkve sv. Roka u Dubrovniku*, Dubrovnik, 2009., 8; isti, *Crkva Svih svetih*, Zagreb, 2009., 11.

⁵⁸ G. Gamulin, *op. cit.*, 1999., 66.

⁵⁹ I. Matijaca, *Povijest Bratovštine Bl. Djevice marije od Utjehe – Pojasa i crkve sv. Mihovila u Korčuli I*, Korčula/Zagreb, 2006., 64; V. B. Lupis, *Marin Radica zaboravljeni historijski kipar*, Dubrovnik, 2018., 24., 60 - 63. Valja spomenuti kako je kipar Marin Radica 1900. godine za Bratovštinu sv. Roka u Korčuli izradio novo raspelo koje je zamijenilo ono starije korčulanskog kipara Frana K(Č)učića na prelazu iz 16. na 17. stoljeće. Usp. I. Matijaca, *Povijest Bratovštine sv. Roka u Korčuli*, Korčula, 1975., 124 - 125; D. Tulić, N. Kudiš, *Opatska riznica*, katedrala i crkve grada Korčule, Korčula, 2014., 246.

Nepoznati kipar, Mleci, prva pol. 18. st., oltar sv. Križa u župnoj crkvi Svih svetih u Blatu

i željeznim prstenom za pričvršćavanje pozadi, uz dva druga prstena na bazi, prekrivena srebrnim pločama, osim glave i ruke te baze pulene. Pulena je bila izložena prvotno na starijem drvenom oltaru iz 17. stoljeća. Drveni okvir – retabl iznimno je kvalitetno umjetničko djelo mletačkog drvorezbarstva s početka 17. stoljeća. Lučno svedeni okvir od trešnjeva drva sastavljen je od uzbibanih listova akantusa, voćnih girlanda, među kojima prepoznajemo plod tada vrlo rijetke biljke kukuruza. Na osnovi sumarnog uvida, blatski retabl treba povezati s mletačkim drvorezbarskim radionicama, prethodnicama radionice Andree Brustolona, iz koje su u Dalmaciju pristizali vrijednidrvorezbarski radovi.⁶⁰

Pregledom sačuvane drvene skulpture u Blatu u rasponu od 16. do 20. stoljeća, može se ustanoviti brojnost likovnih utjecaja, ali i ekonomski snage ovog otočnog centra, ponajviše tijekom konjunkture proizvodnje vina i ulja koje se izvozilo u Mletke, odakle se nadopunjavao inventar blatskih crkava, poslije utrušnjuća domaćih umjetnika. Srećom, otok Korčula je iznjedrio dva vrlo istaknuta kipara – Marina Radicu i Frana K(Č)učića u rasponu od više od tri stotine godina, svjedočeći kako i manje sredine mogu biti poticaj razvoju umjetnosti, zadovoljavajući lokalne i šire likovne potrebe u vremenu svog stvaranja.

⁶⁰ V. B. Lupis, »O pomorskoj tradiciji Blata i kultovima Gospe od Ruzarija i Gospe Nunciate«, u: *Blatski ljetopis*, 5, Zagreb, 2014., 132-133.

Marin Radica, kip sv. Roka iz blatske župne crkve Svih svetih

Nepoznati majstor, pulena-kip Gospe od Ruzarija, Župna crkva Svih svetih u Blatu

Zaključak

Autor je u radu produbio dosadašnje spoznaje o renesansnom kiparu Franu K(Č)učiću. Na temelju arhivskih istraživanja predlaže novo čitanje prezimena u obliku Kučić. Frano K(Č)učić umro je svakako prije 1638. godine jer se u oporuci Marije Nikole Pecotića od 2. siječnja 1638. spominju nasljednici pokojnog Fran(k)a Kučića. U rukopisnoj ostavštini plemićkog roda Arneri u Državnom arhivu u Dubrovniku čuva se prijepis oporuke Frane Bošković – kćeri pokojnog majstora Frana K(Č)učića iz 1642. Taj arhivski dokument konačno je arhivski potvrdio umjetnikovu vezu s Lastovom i razlog loše kakvoće kipa sv. Roka, o kojemu se prije pisalo, a očito je rad nastao u poodmakloj dobi kada je boravio kod svoje kćeri Frane na Lastovu. Autor rada proširio je dosada poznati opus umjetnika s jednim manjim raspelom iz župne crkve Svih Svetih u Blatu. Tako je uz više kipova i drvenih reljefa, napokon i u rodnom mjestu majstora prepoznata umjetnina koja se vezuje uz njegov likovni opus. Isto tako, poslije provedenog te-renskog rada, autor je obradio cijeli niz drvenih skulptura u rasponu od ranog 16. do početka 20. stoljeća u mjestu Blatu. Većina se čuva u blatskoj crkvi Svih Svetih, uz crkvu Gospe od Zdravlja, crkvu sv. Trojstva (sv. Lucije) i uz Sv. Kuzmu i Damjana u crkvenoj župi Svih Svetih Blato. Iznimno je vrijedan drveni kip sv. Lovrijenca s početka 16. stoljeća, a uz sačuvane dijelove propalog drvenog poliptika s početka 17. stoljeća, posebno mjesto zauzima i donedavno cijelovito sačuvana drvena oltarna pala sv. Kuzme i Damjana. Srećom, u Blatu je sačuvan rijedak

cjelovit primjerak drvenih rezbarenih oltara iz 17. stoljeća u crkvi sv. Trojstva (sv. Lucije). Na temelju poznавanja crteža iz Korčulanske bilježnice koja potječe iz korčulanske obitelji Letis, a danas se čuva u Opatskoj riznici u Korčuli, gdje se nalaze crteži – predlošci za predoltarnike i oltare, blatski predoltarnik drvenog oltara treba dovesti u vezu s domaćom drvorezbarskom radionicom. U crkvi sv. Križa na starom groblju čuva se cjelovita skupina kipova: Raspeti, Bogorodica, Sv. Ivan Evandelist i Sv. Marija Magdalena, nastala u mletačkim radionicama 17. stoljeća, dajući i mogućnost oblikovanja u domaćoj radionici aktivnoj u tadašnjoj Dalmaciji. Uz više ophodnih raspela iz 18. i 19. stoljeća i kipova, ističe se monumentalno drveno raspelo nastalo u mletačkim radionicama prve polovice 18. stoljeća i pulena – kip Gospe od Ruzarija, kao poseban fenomen kultnog štovanja dijela brodske opreme. Kip sv. Roka iz župne crkve u Blatu djelo je Marina Radice (Korčula, 5. X. 1863. – Korčula, 13. V. 1904.), a umjetnik je izradio više kipova sv. Roka. Kipar Radica očito je svoju seriju kipova sv. Roka podredio sebi prispodobivom predlošku tvrdo modeliranog kasnorenèsansnog kipa sv. Roka Frana K(Č)učića iz korčulanske Prvostolnice. Uz Frana K(Č)učića, i Marin Radica ponikao je na otoku Korčuli, svjedočeći stalno nastojanje manjih sredina da s nadarenim umjetnicima iz svoje okoline prate likovna kretanja i potrebe likovnog usavršavanja baštinskog krajobraza.

A CONTRIBUTION TO THE UNDERSTANDING OF WOODEN
SCULPTURE IN BLATO AND OF THE BIOGRAPHY OF THE SCULPTOR
FRANO K(Č)UČIĆ OF BLATO

Vinicije B. Lupis

This work represents a deepening of the author's previous knowledge about the Renaissance sculptor Frano K(Č)učić. Pursuant to archival research, a new reading of the surname in the form Kučić is proposed. Frano K(Č)učić certainly died before 1638, for in the last will of Marija Nikola Pecotić of January 2, 1638, the heirs of the late Fran(k)o Kučić are mentioned. In the papers of the aristocratic Arneri family in the State Archives in Dubrovnik there is a copy of the will of Frana Bošković, the daughter of the late master Frano K(Č)učić of 1642. This record has finally confirmed the artist's connection with Lastovo and explained the reason for the poor quality of the statue of St Roch, written of before, for clearly it was produced in the artist's advanced years, when he was living on Lastovo at his daughter Frana's place. The work has enlarged the previously known oeuvre of the artist with a smallish crucifix from the Parish Church of All Saints in Blato. Thus at last with several statues and wooden reliefs an artwork connected with his artistic oeuvre has been identified in the native place of the master as well. Similarly, after field work, a whole series of wooden sculptures ranging from the late 16th to the early 20th century in Blato have been discussed. Most of them are kept in All Saints' Church in Blato, as well as in the Church of Our Lady of Health, the Holy Trinity (St Lucy's) and the Church of SS Cosmas and Damian in the parish of All Saints Blato. The wooden statue of St Lawrence of the early 16th century is exceptionally worthwhile, and as well as the extant parts of a dilapidated wooden polyptych of the early 17th century, a special place can still be claimed today by an until recently completely well preserved wooden altarpiece of SS Cosmas and Damian. Luckily, in Blato there is an unusually integral example of a wooden carved altar of the 17th century in the Church of Holy Trinity (St Lucy's). On the basis of drawings from the Korčula notebook that derives from the Korčula Letis family, today kept in the Korčula Abbey Treasury, where there are preliminary drawings for the antependia and altars, the Blato antependium of the wooden altar should be ascribed to a domestic woodcarving workshop. In the Church of Holy Cross at the old cemetery there is an intact series of statues: the Crucified One, the Virgin, St John the Evangelist and Mary Magdalene, produced in Venetian workshops in the 17th century, permitting the possibility of having been formed in a local workshop active in the Dalmatia of the time. As well as a number of processional crucifixes of the 18th and 19th century and statues, attention is drawn by a monumental wooden crucifix created in a Venetian workshop in the first half of the 18th century and a figurehead – a statue of Our Lady of the Rosary, a particular phenomenon of cult veneration applied to a part of the ship's equipment. The statue of St Roch from the parish church in Blato is the work of Marin Radica (Korčula, October 5, 1863 – Korčula, May 13, 1904), an artist who made several statues of St Roch. Radica clearly subordinated his series of St Roch

statues to the stiffly modelled Late Renaissance statue of St Roch by Frano K(Č)učić from the Korčula cathedral that suited him. Like K(Č)učić, Marin Radica too came from the island of Korčula, telling of the constant endeavour of little milieus with their talented artists to keep up with the artistic trends and the needs for the visual completion of the inherited landscape.